

විශේෂ සටහන 2

ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහන සඳහා ආධාර වන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩපිළිවෙළ

1

හැඳින්වීම

ගෝලීය සහ දේශීය කම්පන හේතුවෙන් සාර්ව ආර්ථිකයෙහි පවතින ව්‍යුහාත්මක ගැටලු මගින් ඇති කරන ලද අවදානම් සහ අස්ථාවර තත්ත්වයන්වලට ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය නිරන්තරයෙන් මුහුණ දෙමින් සිටියි. ආර්ථිකය මත පැවැති පීඩනය තවත් ඉහළ නංවමින්, පෙර සූදානමකින් තොරව ක්‍රියාත්මක කළ ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කම් හා සමඟ 2020 වසරේ සිට කොවිඩ්-19 වසංගතය ආරම්භ වීම නිසා ආර්ථික තත්ත්වය දැඩි ලෙස දුර්වල විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, රට දැඩි ගෙවුම් තුළන අර්බුදයකට මුහුණ දුන් අතර, ඉන් අනතුරුව 2022 වසරේ දී ගැටලු රාශියකට මුහුණ දුන්නේය. ආර්ථිකය ඉහළ ස්ථාවරත්වයක් කරා යොමු කිරීම සඳහා 2022 වසරේ මුල් භාගයේ සිට ප්‍රතිපත්තිමය මැදිහත්වීම් කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීකරණ වැඩසටහනකට යටත්ව මූල්‍ය ආධාර ලබා ගැනීම සහ ඊට අදාළව රාජ්‍ය ණය තිරසාරභාවය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ කටයුතු ආරම්භ කිරීම මෙම ක්‍රියාවලියේ දී ගනු ලැබූ ප්‍රධාන පියවර වේ. ගෙවුම් තුළනයට සහායවීම සඳහා සහ රජයේ ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයට සහාය දැක්වීම ඇතුළු විවිධ අරමුණු සඳහා ශ්‍රී ලංකාව 2022 වසරට පෙර, වරින් වර ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ (ජා.මු. අරමුදලේ) වැඩසටහන් ගණනාවකට යොමුවිය. කෙසේ වෙතත්, පෙර අවස්ථාවල දී මෙන් නොව, ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසය තුළ මෙතෙක් වාර්තා වූ දුෂ්කරම ආර්ථික අර්බුදය හමුවේ විස්තීර්ණ ණය පහසුකමක් ලබා ගැනීම සඳහා 2022 වසරේ දී ජා.මු. අරමුදල සමඟ සාකච්ඡා ආරම්භ කළේය. ණය ප්‍රමාණය අධික ලෙස වර්ධනය වීම මෙන්ම රාජ්‍ය මූල්‍ය හා ගෙවුම් තුළන මූල්‍යන අවශ්‍යතා අඛණ්ඩව ඉහළ යෑම හමුවේ ප්‍රතිපත්තිමය මැදිහත්වීම්වල සාර්ථකත්වය සීමා විය. ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් අඛණ්ඩව පහත හෙළිම් මධ්‍යයේ විදේශීය මූල්‍යන සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රවේශය සීමිත වී ඇති අතර, එමගින් නව අරමුදල් රැස්කිරීම සහ පවතින ණය සේවාකරණය අහිමිවී ඇති බැවින් අහිමියෝගාත්මක විය. භාවිතා කළ හැකි දළ නිල සංචිත ශුන්‍ය මට්ටමට ආසන්න වීම, විනිමය අනුපාතිකය පෙර නොවූ අන්දමින් අවප්‍රමාණය වීම, ඉන්ධන, විදුලිය සහ අනෙකුත් අත්‍යවශ්‍ය ආනයනික ද්‍රව්‍ය ලබාගැනීමට මහජනතාවට දුෂ්කර වීම, ඉල්ලුම් පීඩන සහ සැපයුම් හිඟතා හේතුවෙන් සාමාන්‍ය මිල මට්ටම් පැවති මට්ටමේ සිට වේගවත් ලෙස ඉහළ යෑම ආදිය මගින් මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව අහිමියෝගයට ලක්වූ අතර, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී සමාජ හා දේශපාලන ගැටුම් යළි යළිත් සිදුවිය. මෙවැනි පසුබිමක් තුළ, ආර්ථික ස්ථායීතාව ඇති කිරීම සඳහා බාහිර පාර්ශ්වයක සහාය අවශ්‍ය වූ අතර, ශ්‍රී ලංකා බලධාරීන් විසින් ජා.මු. අරමුදල සමඟ සාකච්ඡා ආරම්භ කරන ලදී. යෝජිත ආර්ථික හා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් ජා.මු. අරමුදලෙහි කාර්ය

මණ්ඩල කණ්ඩායම සමඟ වසරකට අධික කාලයක් පුරා අඛණ්ඩව සාකච්ඡා කිරීම සහ විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන යටතේ නියමිත පූර්ව ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සාර්ථකව අවසන් කිරීම මෙන්ම නිල ණය හිමියන්ගෙන් මූල්‍ය සහතිකවීම් ලැබීම හේතුවෙන් 2023 වසරේ මාර්තු මස අග දී විස්තීර්ණ ණය පහසුකම සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීමට හැකි විය. මෙම ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහනේ විශේෂ ලක්ෂණ, විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩපිළිවෙළ යටතේ අපේක්ෂිත වර්ධනයන්, ඉදිරි කාලපරිච්ඡේදය තුළ ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම සඳහා වන රටේ කැපවීම, වසර හතරක් පුරා මෙම වැඩසටහන අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පහත කොටස් මගින් කෙටියෙන් සාකච්ඡා කෙරේ.

ජා.මු. අරමුදලෙහි විස්තීර්ණ ණය පහසුකමෙහි අරමුණු සහ ක්‍රියාපටිපාටිය

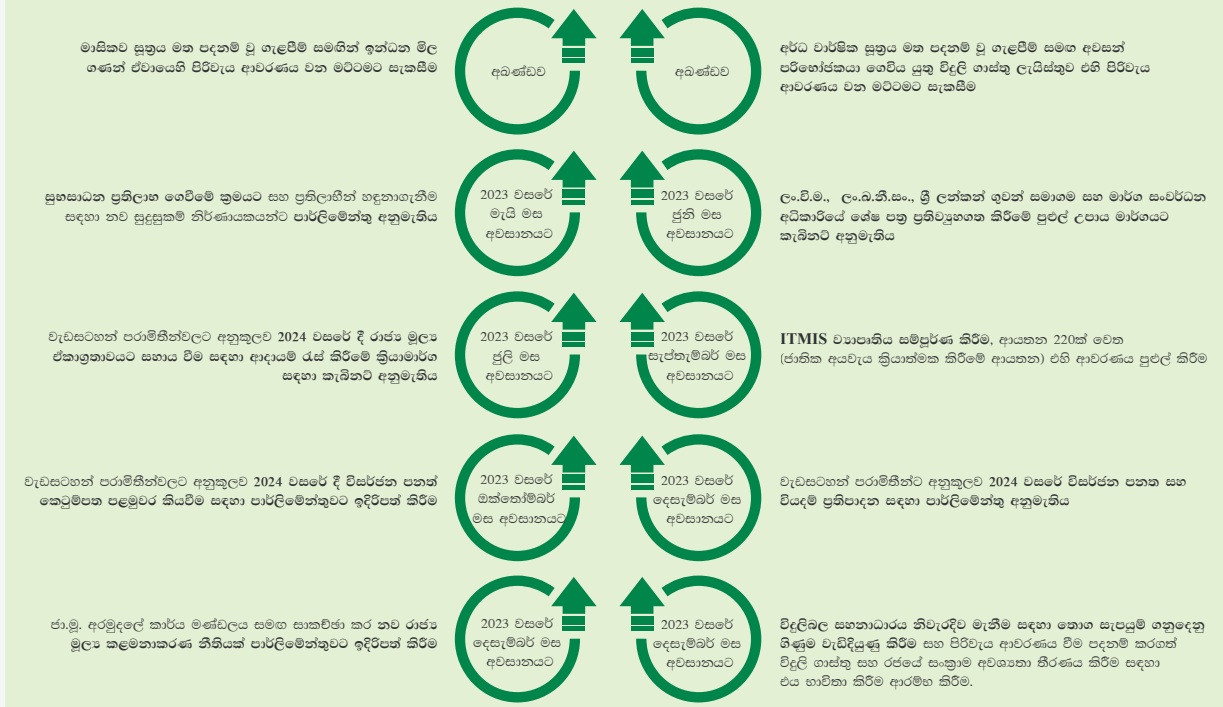
මාස 48ක වැඩපිළිවෙළක් සහිත වත්මන් ජා.මු. අරමුදලෙහි විස්තීර්ණ ණය පහසුකම යටතේ ඇති සමස්ත මුදා හැරීම් ප්‍රමාණය වන විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් (වි.ගැ.හි.) බිලියන 2.286ක් (එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 3ක් පමණ) රජයේ අයවැය සඳහා සහාය පිණිස යොදා ගැනීමට නියමිතය. එසේ වුවත්, විස්තීර්ණ ණය පහසුකම යටතේ වූ ලැබීම්, දළ නිල සංචිත වලට දායක වෙමින් ගෙවුම් තුළනයට ද සහාය වේ. අර්ධ වාර්ෂිකව සිදු කරන සමාලෝචනවලට සහ ඉන් පසුව ලැබෙන විධායක මණ්ඩල අනුමැතියට යටත්ව මෙම අරමුදල් මුදා හැරීම සමාන කොටස් නවයක් යටතේ බෙදා සිදු කරනු ඇත. විධායක මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලැබුණු වහාම පළමු වාරිකය 2023 වසරේ මාර්තු මාසයේ දී ලැබුණි. මෙම වැඩසටහන මගින්, සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම පුළුල් ලෙස අරමුණු කෙරේ. ණය තිරසාරභාවය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම, ආදායම වැඩි කිරීම මත පදනම් වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවය කඩිනමින් සිදු කිරීම, මිල ස්ථායීතාව යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සහ බාහිර ස්ථාවරත්වය යළි ගොඩනැගීම, මූල්‍ය ස්ථායීතාව සහතික කිරීම, දූෂණ අවදානම් සහගත තත්ත්වයන් අවම කිරීම සහ ආර්ථික වර්ධනය තවදුරටත් ඉහළ නැංවීම යන වැදගත් අංශ මත ශක්තිමත් පදනමක් නිර්මාණය කිරීම හරහා සමස්ත ආර්ථිකයේ ස්ථායීතාව ළඟා කර ගැනීමට මෙම වැඩසටහන මගින් අපේක්ෂා කෙරේ.

පූර්ව ක්‍රියාමාර්ග සහ ව්‍යුහාත්මක මිණුම්දඩ

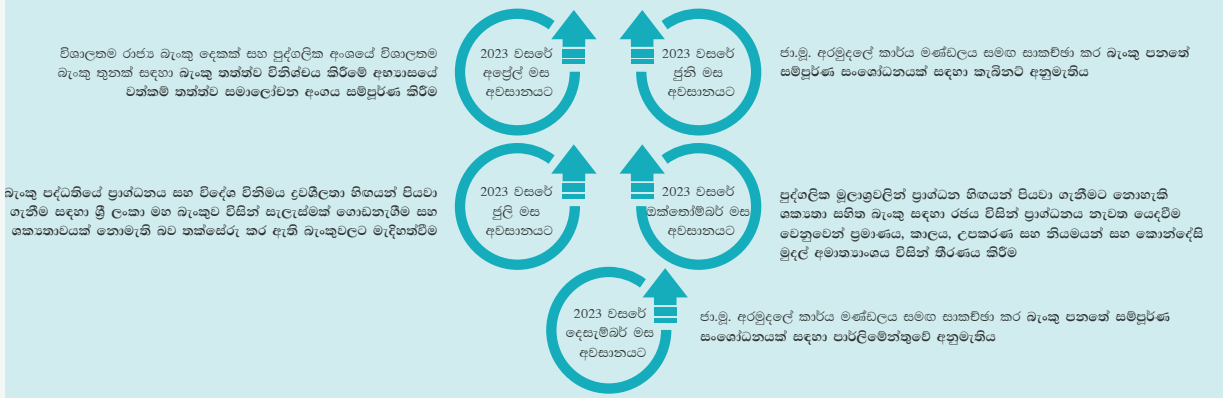
2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී ජා.මු. අරමුදල සමඟ විස්තීර්ණ ණය පහසුකමක් සඳහා සාකච්ඡා ආරම්භ කිරීමේ සිට 2023 වසරේ මාර්තු මාසය වන විට ශ්‍රී ලංකාව පූර්ව ක්‍රියාමාර්ග නවයක් සම්පූර්ණ කර ඇති අතර ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් ද සකස් කර ඇත. විස්තීර්ණ ණය පහසුකම යටතේ ඉදිරි

රූප සටහන වි.ස. 2.1
ජා.මු. අරමුදලෙහි විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් යටතේ වූ ව්‍යුහාත්මක මිණුම් දැඩි

රාජ්‍ය මූල්‍ය, රජය සතු ව්‍යවසායයන් සහ ආරක්ෂණ ජාලවලට අදාළ ප්‍රතිසංස්කරණ

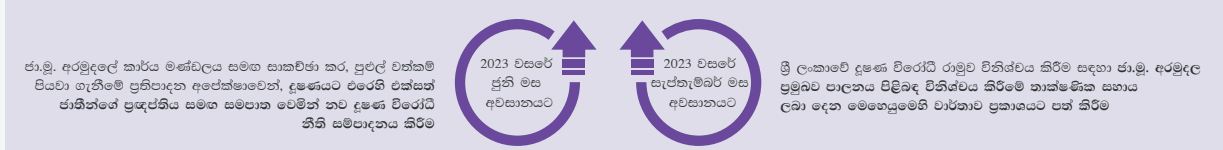
මූල්‍ය අංශය

මුදල් හා විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති

පාලනය

මූලාශ්‍ර: ජා.මු. අරමුදල (2023), ශ්‍රී ලංකාව: විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් යටතේ වන වැඩපිළිවෙලක් සඳහා සිදුකළ ඉල්ලීම - මාධ්‍ය නිවේදනය, කාර්ය මණ්ඩල වාර්තාව සහ ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන විධායක අධ්‍යක්ෂකගේ ප්‍රකාශය

වසර හතර තුළ පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට මග පෑදීම සඳහා මෙම පූර්ව ක්‍රියාමාර්ග සම්පූර්ණ කිරීම හේතු විය. ශ්‍රී ලංකාව විසින් දැනටමත් සම්පූර්ණ කර ඇති පූර්ව ක්‍රියාමාර්ග අතරට, වැඩසටහන් පරාමිතීන්ට අනුකූලව 2023 වසරේ දී රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාවයට සහාය වීම සඳහා වන ආදායම් වැඩි කර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග සඳහා කැබිනට් අනුමැතිය ලබා ගැනීම, 2022 වසර සඳහා වන සංශෝධිත අයවැය සඳහා පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය ලබා ගැනීම, 2023 වසර සඳහා වන විසර්ජන පනත් කෙටුම්පත පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීම, මාසික වශයෙන් බනිජ් තෙල් මිල ගණන් වෙනස් කිරීමේ ක්‍රමවේදය සහ වර්ෂයකට දෙවතාවක් පිරිවැය පිළිබිඹු කෙරෙන පරිදි විදුලි ගාස්තු සංශෝධනය කිරීමේ ක්‍රමවේදය සඳහා කැබිනට් අනුමැතිය ලබා ගැනීම, නව මහ බැංකු පනතට අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගැනීම සහ මහ බැංකුව සතු අර්බුද කළමනාකරණ කාර්යයන්හි ප්‍රධාන අංග ශක්තිමත් කරමින් බැංකු පනත සංශෝධන සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගැනීම, බැංකු පද්ධතිය විනිශ්චය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා ස්වාධීන ආයතනයක් සේවය ලබා ගැනීම සහ ඉදිරි කාලීන මූර්ත ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඛණ්ඩව ඉහළ යාම සහතික කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පදනම් අංක 100කින් වැඩි කිරීම ඇතුළත් වේ.

ඉහත සඳහන් ක්‍රියාමාර්ගවලට අමතරව, වැඩසටහනේ පරාමිතීන්වලට අනුකූල වන පරිදි 2023 වසර සඳහා වන අයවැයට පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය ලබා ගැනීම, 2023 වසර සඳහා වන ආදායම් ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය නීතිමය සංශෝධන සඳහා පාර්ලිමේන්තු අනුමැතිය ලබා ගැනීම සහ බැංකු සඳහා අදාළ වන හදිසි ද්‍රවශීලතා ආධාරක රාමුව යාවත්කාලීන කිරීම යන වැදගත් ඉදිරි පියවර තුනක් ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. තවද, රූප සටහන වි.ස. 2.1හි විස්තර කර ඇති පරිදි, රාජ්‍ය මූල්‍ය සම්බන්ධ ගැටලු, රජය සතු වාණිජ ව්‍යවසායයන්, සමාජ ආරක්ෂණ ජාල ප්‍රතිසංස්කරණ, මුදල් හා විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය සහ පාලනය සම්බන්ධ ප්‍රතිසංස්කරණවලට අදාළ ව්‍යුහාත්මක මිණුම්දඬු කිහිපයක් ශ්‍රී ලංකාව විසින් ඉදිරි කාලසීමාව තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍ය වේ.

වැඩසටහන් ප්‍රගතිය අධීක්ෂණය කිරීම

ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක (QPCs), හිඟ විදේශීය ණය වගකීම් හා සම්බන්ධ අඛණ්ඩ කාර්ය සාධන නිර්ණායක (CPC) සහ ජා. මු. අරමුදලේ VIII වගන්තිය ප්‍රකාර බැඳීම්, දර්ශක ඉලක්ක (ITs) සහ මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශන වගන්තියෙන් සමන්විත පුළුල් යාන්ත්‍රණයක් අනුව විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩපිළිවෙළෙහි ක්‍රියාකාරිත්වය නිරීක්ෂණය කෙරේ. රජයේ අයවැයෙහි ප්‍රාථමික ශේෂයේ අතිරික්තයක් උත්පාදනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය, ශුද්ධ ජාත්‍යන්තර සංචිත ගොඩනැගීම මගින් දළ නිල සංචිත මට්ටම් වැඩිදියුණු කිරීම, මහ බැංකුව විසින්

රජය වෙත ලබා දෙන ශුද්ධ ණය ක්‍රමයෙන් අඩු කිරීම ආදිය ශ්‍රී ලංකාව සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක වේ. විදේශීය ණය නොගෙවීම හේතුවෙන් නව හිඟ විදේශීය ණය එකතු නොකිරීම සම්බන්ධයෙන් අඛණ්ඩ කාර්ය සාධන නිර්ණායකයක් පවතින අතර, එය බලධාරීන් විසින් අඛණ්ඩව අධීක්ෂණය කරමින්, එම අවස්ථා සපුරාලීමට නොහැකි වුවහොත් ජා.මු. අරමුදල වෙත ක්ෂණිකව වාර්තා කෙරේ. මීට අමතරව, තවත් ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායකයක් තුළ, ජංගම විදේශීය ගනුදෙනු සඳහා වන ගෙවීම් සහ හුවමාරු සම්බන්ධයෙන් තවදුරටත් සීමා පැනවීම, බහු විදේශ විනිමය ක්‍රියාමාර්ගයන් (multiple currency practices) හඳුන්වාදීම හෝ වෙනස් කිරීම, ජා. මු. අරමුදලේ VIII වගන්තියට අනුකූල නොවන ගෙවීම් හා සම්බන්ධ ද්විපාර්ශ්වික ගිවිසුම් සම්පූර්ණ කිරීම සහ ගෙවුම් තුළන අරමුණු සඳහා ආනයන සීමාකිරීම් තවදුරටත් පැනවීම හෝ වෙනස් කිරීම තහනම් වේ. මිල ස්ථායීතාවය යථා තත්ත්වයට පත් කරමින් ඉලක්කගත මට්ටමට ළඟා වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව උද්ධමනය අඛණ්ඩව අඩුකිරීමේ මාවතක ගමන් කරන බව සහතික කිරීමට නිශ්චිත ඉලක්කගත දිනවල දී වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය උද්ධමනය අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශන වගන්තියක් ඇතුළත් කර ඇත. තවද, ප්‍රධාන වශයෙන් මධ්‍යම රජයේ බදු ආදායම, සමාජ ආරක්ෂණ ජාල වියදම්, ඉන්ධන සහ විදුලිය සඳහා වන වාණිජමය නොවන වගකීම්වල පිරිවැය මෙන්ම භාණ්ඩාගාර ඇපකර සම්බන්ධයෙන් දර්ශක ඉලක්ක නිශ්චිතව දක්වා ඇත. විශේෂයෙන්ම, ණය තිරසාරතාවය ළඟා කර ගැනීමේ දී අපේක්ෂිත අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සහතික කිරීම සඳහා සාධාරණ කාල රාමුවක් තුළ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සම්පූර්ණ කිරීමේ අරමුණින්, සෑම වැඩසටහන් සමාලෝචනයකදීම ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ප්‍රගතිය තක්සේරු කරනු ලැබේ. රූප සටහන වි.ස. 2.2හි වැඩසටහනට අදාළ ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක සහ දර්ශක ඉලක්ක පෙන්නුම් කර ඇත.

විදේශීය මූල්‍ය පරතරය සහ මූල්‍ය මූලාශ්‍ර

විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන සඳහා ලෝක බැංකුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව වෙතින් එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 3.75ක අමතර සහයක් ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරෙන අතර, ඉන් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 900ක් 2023 වසරේ දී ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වීම සහ ස්වාරක්ෂක ගොඩනැංවීම හේතුවෙන් 2027 වසරේ දී ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් මගින් අරමුදල් රැස් කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළ වෙත ප්‍රවේශ වීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම අරමුදල් ඇතුළු විදේශ රාජ්‍ය ණය සේවා සහන මගින් විදේශීය මූල්‍ය පරතරයන් අවම කරමින් ශ්‍රී ලංකාවට සිය දළ ජාත්‍යන්තර සංචිත යළි ගොඩනැංවීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව සලසනු ලැබේ.

රූප සටහන වි.ස. 2.2

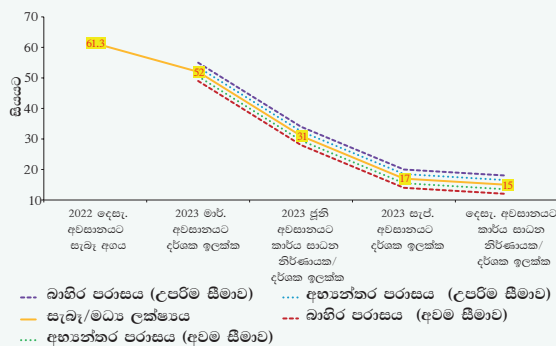
ශ්‍රී ලංකාව යෝජිත ප්‍රමාණාත්මක කාර්යසාධන නිර්ණායක (QPCs), අඛණ්ඩ කාර්යසාධන නිර්ණායක (CPC) සහ දර්ශක ඉලක්ක (ITs)
(නිශ්චිතව සඳහන් කර නොමැති නම්, වසර ආරම්භයේ සිට සමුච්චිත පදනමින්)

		2022	2023			
යෝජිත පරිමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක		දෙසැම්බර් අවසානයට (සැබෑ අගය)	මාර්තු මස අවසානයට දර්ශක ඉලක්ක	ජුනි මස අවසානයට කාර්ය සාධන නිර්ණායක/ දර්ශක ඉලක්ක	සැප්තැම්බර් මස අවසානයට දර්ශක ඉලක්ක	දෙසැම්බර් අවසානයට කාර්ය සාධන නිර්ණායක/ දර්ශක ඉලක්ක
මධ්‍යම රජයේ ප්‍රාථමික සේවය (අවම සීමාව)	රු.බිලියන	-895	56	-113	-160	-209
වැඩසටහනෙහි ශුද්ධ නිල ජාත්‍යන්තර සංචිත (වැඩසටහනෙහි ශුද්ධ ජාත්‍යන්තර සංචිත, අවම මට්ටම කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ තත්ත්වය)	එ.ජ.ඩො. මිලියන	-3,540	-3,188	-2,830	-2,068	-1,592
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් රජයට ලබා දුන් ශුද්ධ ණය (උපරිම සීමාව, කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ තත්ත්වය)	රු.බිලියන	2,834	2,890	2,890	2,840	2,740
මධ්‍යම රජයේ හිඟ වියදම් තත්ත්වය (උපරිම සීමාව)	රු.බිලියන	60	30	0	0	0
යෝජිත අඛණ්ඩ කාර්ය සාධන නිර්ණායක (වැඩසටහන ආරම්භයේ සිට සමුච්චිත පදනමට)						
මූල්‍ය නොවන රාජ්‍ය අංශයෙහි සහ මහ බැංකුව විසින් නොගෙවා ඒකතු වූ හිඟ තව විදේශීය වගකීම් (උපරිම සීමාව)	එ.ජ.ඩො. මිලියන	0	0	0	0	0
යෝජිත දර්ශක ඉලක්ක						
මධ්‍යම රජයේ බදු ආදායම (අවම සීමාව)	රු.බිලියන	1,751	650	1,300	2,100	2,940
මධ්‍යම රජයේ සමාජයීය වියදම් (අවම සීමාව)	රු.බිලියන	142	35	70	120	187
ඉන්ධන සහ විදුලිය සඳහා වාණිජමය නොවන බැඳීම්වල පිරිවැය (රජයේ සංක්‍රාම අඩු කළ විට) (උපරිම සීමාව)	රු.බිලියන	-	0	0	0	0
භාණ්ඩාගාර ඇපකර (උපරිම සීමාව)	රු.බිලියන	1,159	1,700	1,700	1,700	1,700

මූලාශ්‍රය: ජා.මු. අරමුදල (2023), ශ්‍රී ලංකාව: විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් යටතේ වන වැඩපිළිවෙලක් සඳහා සිදුකළ ඉල්ලීම - මාධ්‍ය නිවේදනය, කාර්ය මණ්ඩල වාර්තාව සහ ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන විධායක අධ්‍යක්ෂකගේ ප්‍රකාශය

රූප සටහන වි.ස. 2.3

යෝජිත මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශන වගන්තිය
(වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයේ උද්ධමනය)

මූලාශ්‍රය: ජා.මු. අරමුදල (2023), ශ්‍රී ලංකාව: විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් යටතේ වන වැඩපිළිවෙලක් සඳහා සිදුකළ ඉල්ලීම - මාධ්‍ය නිවේදනය, කාර්ය මණ්ඩල වාර්තාව සහ ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන විධායක අධ්‍යක්ෂකගේ ප්‍රකාශය

ජා. මු. අරමුදලෙහි විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන යටතේ අපේක්ෂිත ප්‍රවණතා

ජා. මු. අරමුදලෙහි විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන මගින් අපේක්ෂිත ප්‍රධාන ප්‍රතිඵල කිහිපයක් පහත පරිදි වේ:

- ණය තිරසාරභාවය සාක්ෂාත් කර ගැනීම: ණය තිරසාරභාවය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව ණය මූල්‍යනය සහ ණය සේවාකරණය සම්බන්ධ නිශ්චිත ඉලක්ක සපුරාගත යුතුය. තවද, ණය අඩු කිරීම සහතික කිරීම, ණය තොගයේ නැවත ආයෝජන අවදානම් කළමනාකරණය කිරීම, ණය සේවාකරණ අවශ්‍යතාවලින් ඇති කෙරෙන විදේශ පීඩන නැවත ඇති වීම වළක්වා ගැනීම සහ විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක වන කාල සීමාව තුළ මූල්‍යන පරතරයන් පියවා ඇති බව සහතික කිරීම සඳහා, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි ස්වෛරීත්ව අවදානම් සහ ණය තිරසාර රාමුව (SRDSF) යටතේ හඳුන්වා දෙන ලද ප්‍රමාණාත්මක ඉලක්ක මගින් ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත

රූප සටහන වි.ස. 2.4
2022 වසරේ සිට 2027 වසර දක්වා විදේශීය මූල්‍යන පරතරය සහ වැඩසටහන් මූල්‍යන

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	එකතුව 2022-27
මූල්‍යන පරතරය (අ)	-2,834	-4,939	-4,843	-5,018	-3,608	-3,911	-25,153
වැඩසටහන් මූල්‍යන (ආ)	2,834	4,939	4,843	5,018	3,608	3,911	25,153
ජා.මු. අරමුදලේ විස්තීර්ණ ණය පහසුකම්	0	663	665	663	662	329	2,982
ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතනයේ අයවැය සහාය	0	900	850	700	700	600	3,750
ලෝක බැංකුව		250	400	400	400	300	1,750
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව		650	450	300	300	300	2,000
වෙනත්		0	0	0	0	0	0
ණය නොගෙවා සිටීම: විදේශීය නොගෙවා එකතු වූ ණය	2,834						2,834
ණය සහන		3,376	3,328	3,655	2,246	1,482	14,087
ස්වේච්ඡාව බැඳීමකර (වෙළඳපොළ ප්‍රවේශය)		0	0	0	0	1,500	1,500
නිශය (අ+ආ)	0	0	0	0	0	0	
දළ ජාත්‍යන්තර සංචිත	1,898	4,431	6,128	8,520	10,888	14,208	
ව්‍යාපෘති ණය	1,473	1,400	1,542	1,585	1,633	1,682	

මූලාශ්‍ර: ජා.මු. අරමුදල (2023). ශ්‍රී ලංකාව: විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් යටතේ වන වැඩපිළිවෙලක් සඳහා සිදුකළ ඉල්ලීම - මාධ්‍ය නිවේදනය, කාර්ය මණ්ඩල වාර්තාව සහ ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන විධායක අධ්‍යක්ෂකගේ ප්‍රකාශය

කිරීමේ ක්‍රියාවලිය මෙහෙයවනු ලබයි. මෙම අවශ්‍යතා සපුරාලීම මගින් ණය හිමියන් සහ ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව හමුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ණය නැවතත් තිරසාර මට්ටමට පත් වීම සහතික කරනු ඇති අතර, එමගින් ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගත ණය ගැනීම හා සම්බන්ධ දූෂ්කරතා සහ අවදානම් අධිමිල ලිහිල් වේ.

ජා.මු. අරමුදල විසින් ණය තිරසාරභාවය සම්බන්ධයෙන් සිදු කරන ලද විශ්ලේෂණය අනුව, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය හරහා ශ්‍රී ලංකාව විසින් සාක්ෂාත් කර ගත යුතු තිරසාර ණය ඉලක්ක පහත පරිදි වේ:

- ණය තොගය: 2032 වසර වන විට රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 95ට වඩා අඩු වීම.
- විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහනෙන් පසු අවධිය තුළ දළ මූල්‍යන අවශ්‍යතා: 2027-2032 කාල පරිච්ඡේදය තුළ දී මධ්‍යම රජයේ වාර්ෂික දළ මූල්‍යන අවශ්‍යතාවල සාමාන්‍යය ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 130 වඩා පහළ මට්ටමක පැවතීම.
- විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහනෙන් පසු අවධිය තුළ විදේශ මුදලින් ණය සේවාකරණය: මධ්‍යම රජයේ වාර්ෂික විදේශ මුදලින් ණය සේවාකරණය 2027-2032 දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ සෑම වසරකම ද.දේ.නි.යෙන් සියයට 4.5කට වඩා පහළ මට්ටමක පැවතීම.
- විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහනෙහි මූල්‍යන පරතරයන්: විදේශ මූල්‍යන පරතරයන් පියවීම සඳහා

ප්‍රමාණවත් වන පරිදි 2023-2027 කාලපරිච්ඡේදය තුළ ණය සේවාකරණය අඩු කිරීම.

- වැඩිදියුණු වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය: රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය සහ ඊට අදාළ ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් පිළිබඳ විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන මගින් කර ඇති අවධාරණය කිරීම තුළ, ආදායම් වර්ධනය කර ඇති ක්‍රියාමාර්ග සහ වියදම් තවදුරටත් තාර්කිකරණය කිරීම හරහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඉලක්ක සපුරාලීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රකරණ ක්‍රියාමාර්ග අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. ඉදිරි කාලයේ දී රාජ්‍ය අයවැය හිඟය මත බැංකුව තුළින් මූල්‍යනය කිරීමට ඇති අවකාශය සීමිත වීම තුළ පවතින සංක්‍රාන්ති කාලසීමාව තුළ එවැනි අවශ්‍යතා මතු නොවන බව සහතික කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදු කිරීම රජයෙන් අපේක්ෂා කෙරේ. ඒ අතරතුර කාලයේ දී, රජය සතු ව්‍යවසායන් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිත පුළුල් වැඩසටහන හරහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ආදායමෙන් අනවශ්‍ය ලෙස ආදායම් අහිමිව යෑම විසඳනු ඇත.
- වැඩිදියුණු වූ පරිපාලන සහ වගවීමේ රාමුව සඳහා වන නීතිමය වෙනස්කම්: යෝජිත මහ බැංකු පනත වැනි නව නීති, බැංකු පනත සහ පවතින නීතිවලට සිදු කෙරෙන වෙනත් සංශෝධන ආදිය මගින් රටේ ආර්ථික කළමනාකරණයට අදාළ ආයතනික සහ නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

එක්සත් ජාතීන්ගේ දූෂණ විරෝධී ප්‍රඥප්තියට සමගාමීව, නව දූෂණ විරෝධී නීතියක් දකුණු ආසියාවේ ප්‍රථම වරට මෙරට හඳුන්වාදීමට නියමිත අතර, එමගින් ස්ථායීතා දූෂණ විරෝධී කොමිසමක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා පහසුකම් සපයයි. අයවැය සම්පාදන ක්‍රියාවලිය විධිමත් කිරීමට සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය සම්බන්ධ වගවීමේ යාන්ත්‍රණය වැඩි දියුණු කිරීමට නව රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ නීතියක් පනවනු ලැබේ.

- **සමාජ ආරක්ෂණ ජාල ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම:** මෑත වසරවල සමාජ ආරක්ෂණ ජාල හා බැඳුණු වියදම් සහ එම ප්‍රතිලාභීන්ගේ ඉහළ යෑමක් පැවතිය ද, ප්‍රතිලාභීන් ආවරණය කිරීම සහ ඔවුන් තෝරා ගැනීම සම්බන්ධ ක්‍රියාවලිය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා සැලකිය යුතු ඉඩකඩක් ඇති බව හඳුනාගෙන ඇත. දැනට පවතින සමාජ ආරක්ෂණ ජාල රාමුවේ පවතින ගැටලු සැලකිල්ලට ගනිමින්, සමාජ ආරක්ෂණ ජාල වැඩසටහන්වල කාර්යක්ෂමතාවය, ආවරණය සහ ඉලක්ක කරණය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන මගින් ඇතැම් ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණ නියම කර ඇත.
- **මිල ස්ථායීතාව යළි ස්ථාපිත කිරීම:** සුදුසු මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග හරහා නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණ රාමුව යටතේ උද්ධමනය ඉලක්කගත පරාසය වෙත ස්ථාවර නිර්-උද්ධමන මාවතක් ඔස්සේ නැවත ගෙන ඒමෙන්, මිල ස්ථායීතාව යළි ස්ථාපිත කිරීමට මහ බැංකුව අපේක්ෂා කරයි. මෙම ක්‍රියාවලියේ කොටසක් ලෙස රාජ්‍ය අයවැය හිඟය මහ බැංකුව තුළින් මූල්‍යනය කිරීම පියවරෙන් පියවර අඩු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. විනිමය අනුපාතිකයෙහි වැඩි නම්‍යශීලී බවක් පවත්වා ගැනීම සහ අනාගත කම්පනයන්ට ඔරොත්තු දීම සඳහා සංචිත නැවත ගොඩනැංවීම ද මිල ස්ථායීතාව යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට ඇති කැපවීමට ඇතුළත් වේ.
- **මූල්‍ය ආයතන සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව ශක්තිමත් කිරීම:** ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතිය රාජ්‍ය අංශය වෙත දැඩි ලෙස නිරාවරණය වී ඇති බවත්, ප්‍රාග්ධනීකරණය මධ්‍යස්ථව ඇති බවත් සහ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමකින් අනතුරුව මූල්‍ය පද්ධතිය ප්‍රාග්ධන හා විදේශ විනිමය හිඟයකට මුහුණ දිය හැකි බවත් ජා.මු. අරමුදලෙහි අදහසයි. මේ අනුව, ස්වෛරීත්ව ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බැංකු සැලකිය යුතු ප්‍රාග්ධන හා විදේශ විනිමය හිඟයකට මුහුණ පෑමේ හැකියාවක් පවතී. එබැවින්, රාජ්‍ය බැංකුවල අවදානම්වලට මුහුණ දීමේ හැකියාව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය සමාලෝචනය කිරීමෙන් අනතුරුව පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් වන බැංකුවල ප්‍රාග්ධනය යළි ස්ථාපිත කිරීමට සැලසුම් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. මේ අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතිය වඩාත් ශක්තිමත්

කිරීම සඳහා මූල්‍ය අංශයේ අධීක්ෂණය සහ අර්බුද කළමනාකරණ රාමුව ශක්තිමත් කරනු ඇත.

මෙම විශේෂිත ප්‍රතිලාභවලට අමතරව, ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය වර්ධනය කිරීම, ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම ඉහළ නැංවීම සහ වෙළඳපොළ වෙත නැවත ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව ඇති කිරීම ආදිය හරහා ජා.මු. අරමුදලෙහි සහාය ඇති විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන මගින් ආර්ථිකයට වක්‍රාකාර ධනාත්මක බලපෑම් ඇති කරනු ඇත. ජා.මු. අරමුදල විසින් ඉදිරිපත් කර ඇති ඉලක්කවල අභියෝගාත්මක ස්වභාවය සැලකිල්ලට ගනිමින්, වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක වන කාලසීමාව පුරා එය සාර්ථකව නිම කිරීම සහතික කිරීම සඳහා බලධාරීන්ට විශාල උත්සාහයක් හා කැපවීමක් කිරීමට සිදුවනු ඇත. එසේම, විශේෂයෙන්ම ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධයෙන් ඇති විය හැකි අප්‍රසාදය සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති විය හැකි මහජන විරෝධය සැලකිල්ලට ගනිමින්, මෙම වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක වන කාලසීමාව තුළ දේශපාලන හා සමාජීය ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීම සඳහා, මුල් කාලයේ දී කළ යුතු කැපකිරීම් තුළින් දිගු කාලීන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අත්කර ගත හැකි ආකාරය පිළිබඳව මහජනතාව දැනුම්වත් කිරීම අවශ්‍ය වේ.

ජා.මු. අරමුදල් වැඩසටහනෙන් ඔබ්බට ගිය ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය

දිගු කාලයක සිට නොසලකා හරින ලද ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රගතිය අනුව ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහනෙහි සාර්ථකත්වය බොහෝ දුරට රඳා පවතියි. ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් ආර්ථිකයේ තරගකාරීත්වය ඉහළ නැංවීම, ඵලදායීතාව ඉහළ නැංවීමට පදනමක් සැපයීම, සම්පත් භාවිතා කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීම සහ එමගින් වර්ධන විභවතාව ඉහළ නැංවීම අපේක්ෂා කෙරේ. ශ්‍රී ලංකාව වර්තමානයේ මුහුණ දී සිටින දැඩි ආර්ථික අර්බුදය මගින්, ජා.මු. අරමුදලෙහි ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයෙන් ඔබ්බට ගිය, පාර්ශ්වකරුවන් සමඟ සාකච්ඡා කර සම්පාදනය කරන ලද හා පෞද්ගලික උවමනාවන් සහිත දේශපාලන බලපෑම්වලින් තොර ජාතික ප්‍රතිපත්ති හරහා ඉදිරියේ ඇති දිගුකාලීන ව්‍යුහාත්මක ගැටලු තිරසාර ලෙස විසඳීමේ වැදගත්කම ඉස්මතු කරයි. වෙළඳ භාණ්ඩ අපනයන සහ සංචාරක කර්මාන්තය, තොරතුරු තාක්ෂණය සහ ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍ර වෙත පැවරීම ඇතුළත් විභවතාවක් ඇති සේවා අපනයන යනාදී අංශවල විවිධාංගීකරණය ඉහළ නංවා ගනිමින් සහ විදේශීය සෘජු ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගනිමින්, තාක්ෂණික නවෝත්පාදනය සහ වෙළඳාම හා ආයෝජන තුළින් ලෝක ආර්ථිකය වෙත සම්බන්ධ කිරීම මගින් ආර්ථිකයේ ඵලදායීතාව සහ නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීමට, ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය යොමු විය යුතුය. රාජ්‍ය ආයතනවල මහජන වගවීම සහතික කිරීම සඳහා නීතිමය රාමු ශක්තිමත් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වන අතර, එමගින් රටේ ආර්ථික සුබසාධනයේ කල් පැවැත්ම සහතික කිරීම සඳහා අදාළ බලධාරීන් විසින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ දී සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පවතින නෛතික බලතල ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. මෙවැනි ප්‍රතිසංස්කරණ,

ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහනෙහි ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයට අනුපූරක වෙමින්, ශ්‍රී ලංකාව විසින් හැකි ඉක්මනින් සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවය අත්කර ගැනීම සහ එය පවත්වා ගැනීම සහතික කරනු ඇත.

නිගමනය

ශ්‍රී ලංකාව 1965 වසරේදී ජා.මු. අරමුදල සමඟ ඇති කරගත් පළමු වැඩසටහනේ සිට මේ දක්වා වැඩසටහන් 16කට සම්බන්ධ වුවද, බලධාරීන් විසින් සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කර ඇත්තේ ඉන් කිහිපයක් පමණකි. මේ සඳහා, විශේෂයෙන්ම, දැඩි සාර්ව ආර්ථික ගැළපුම් අවශ්‍ය වූ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සහ දිගු කාලීන සුබසාධන ප්‍රතිලාභ වර්ධනය කිරීම අරමුණු කරගත් ජනප්‍රිය නොවන ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ කොන්දේසි සපුරාලීමට කැපවීමක් නොදැක්වීම හේතු වී ඇත. එබැවින්,

අනාගතයේ දී ජා.මු. අරමුදල වෙතින් ණය ආධාර ලබා ගැනීම සහ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා නැවත යොමු වීමේ අවශ්‍යතාවය අවම කරමින්, ශ්‍රී ලංකාව සිය ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය තුළට මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ එක් කර ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වන අතර, වත්මන් ජා.මු. අරමුදලේ වැඩසටහනෙහි ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම මෙන්ම ආර්ථිකය වැඩි ස්ථාවරත්වයක් සහිත ඉහළ වර්ධන මාවතක් කරා ඉක්මනින් පරිවර්තනය කිරීමට සහාය වීම සඳහා ඉන් ඔබ්බට ගිය ප්‍රතිසංස්කරණ ද ඉදිරියේ දී ක්‍රියාත්මක කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

මූලාශ්‍රය

1. International Monetary Fund. (2023). Sri Lanka: Request for an Extended Arrangement Under the EFF - Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Sri Lanka. 116. International Monetary Fund, Washington D.C.